

Oblici plagijata su sljedeći³:

- ❖ **Poklonjeno autorstvo (Ghostwriter)** – Odnosi se na slučajeve u kojima osoba nije autor teksta, nego je tekst napisao neko drugi u ime te osobe. Posebno teškim prekršajem ovoga tipa smatra se kupovanje radova, koji se kasnije predaju kao vlastiti.
- ❖ **Potpuni plagijat** – Odnosi se na slučajeve u kojima osoba potpisuje svojim imenom tuđi rad (cijelo djelo). Posebno je težak prekršaj prepisivanje pisanih radova drugih studenata.
- ❖ **Autoplajijat** – Odnosi se na predstavljanje vlastitog, prethodno objavljenog rada, kao izvornog.
- ❖ **Plagijat prevodom** – Odnosi se na slučajeve u kojima osoba objavljuje prevod tuđeg teksta bez navođenja izvora.
- ❖ **Plagijat djelova tuđeg rada (copy & paste)** – Odnosi se na slučajeve u kojima osoba preuzima djelove tuđeg teksta bez navođenja izvora (uključujući Internet izvore). Posebno teškim prekršajem smatra se prepisivanje pisanih radova drugih studenata.
- ❖ **Parafraziranje bez reference** – Odnosi se na preuzimanje ukupnog smisla ili pojedinih ideja tuđeg teksta bez navođenja izvora.

-
- ❖ **Citiranje izvan konteksta** – Odnosi se na slučajeve u kojima osoba prepisuje ili parafrazira tekst, a ne citira precizno ili ne navodi u potpunosti izvor koji je koristila.

Napomena: U publikaciji "**WHITE PAPER** The Plagiarism Spectrum" Instructor Insights into the 10 Types of Plagiarism⁴, izdvojeno je 10 tipova plagijarizma. Međutim, u dokumentima univerziteta o ovoj temi, prvenstveno se izdvaja 7 navedenih tipova, koji su objavljeni u časopisu Univerziteta u Cirihu.

2. Fabrikovanje podataka

Visoko obrazovanje se zasniva na integrisanju teorije i istraživanja. U okviru metodoloških zadataka očekuje se primjena znanja zasnovanog na izvornim rezultatima sopstvenih istraživanja. Zato se *izmišljanje podataka* (dobijenih anketom, intervjuima ili bilo kojom drugom vrstom istraživačkih metoda i tehnika) smatra kršenjem načela akademske etike.

3. Falsifikovanje podataka

Falsifikovanjem podataka se smatra svako manipulisanje sa izvorno dobijenim podacima u istraživanju, u bilo koju svrhu. Od studenata/istraživača očekuje se etička primjena istraživačkih metoda. Zato se svako manipulisanje podacima smatra kršenjem načela akademske etike.

4. Prepisivanje i drugi oblici varanja na ispitima

Od studenata se očekuje da znanje stečeno savladavanjem gradiva predviđenog nastavnim planom i programom pokažu samostalnim polaganjem ispita. *Prepisivanje, dogovaranje tokom ispita, korišćenje literature na ispitima na kojima ono nije predviđeno, kao i drugi načini varanja na ispitima, smatraju se kršenjem načela akademske etike.*

II. SANKCIJE

Kaznene mjere treba da slijede postojeća rješenja u zakonima i dokumentima Univerziteta Crne Gore. To su:

- disciplinske mjere,
- mjere poništavanja usvojenih odluka (oduzimanje stečenih zvanja).

Dilema u vezi sa prirodom plagijata za početnike

U procesu detekcije i sankcionisanja plagijata u studentskim radovima posebno se kao problem izdvaja dilema da li je postojala namjera, ili je riječ o nedovoljno preciznom citiranju, posebno u slučaju navođenja opšte poznatih činjenica (često citirane činjenice koje se smatraju opšte poznatim). Zbog toga, ove dileme treba precizirati kod prevencije u studentskim radovima (objasniti odgovarajućim uputstvima).

Plagijarizam nije krivično djelo, ali je moralno neprihvatljiv i sankcioniše se u okviru akademske sredine. Krivičnim djelom se smatra plagijat na osnovu koga se stiče imovinska korist na štetu pravog autora.

Stoga je veoma važno da se svi navedeni oblici plagijarizma sankcionišu. Sankcionisanje se rješava u okviru akademske zajednice. Cilj koji treba postaviti u pripremi prevencije je nulta tolerancija prema svim oblicima kršenja načela etičkog ponašanja (prepoznatog kao akademsko nepoštenje). Da bi se to postiglo, važno je da se problemi precizno definišu. Kako bi se sprovodilo pravedno sankcionisanje, kod navedenih definicija je naglašena težina prekršaja, ali je potrebno i precizno definisati dokazni postupak.

Za akademsku zajednicu posebno je važno razviti i adekvatne mjere prevencije (sistematski prezentirati očekivanja u vezi sa izradom radova, rezultatima i vrednovanjem, kao i adekvatna uputstva za pripremu radova i mjere koje će biti preduzete za sprečavanje prekršaja).

Studenti su dužni da predaju rad u papirnoj verziji i elektronskoj verziji (PDF). Elektronske verzije će biti postavljene na web sajt i kao takve podložne provjeri na plagijate od strane nastavnika ali i ostalih kolega naknadno.